

Høringsinnspill – statsbudsjettet 2023

Transport- og kommunikasjonskomiteen

Kulturvernforbundet er paraplyorganisasjonen for de landsdekkende frivillige kulturvernorganisasjonene. Disse organisasjonene jobber med å ivareta, istandsette og formidle vår felles historie og kulturarv – både den materielle kulturarven og den immaterielle.

Flere av våre medlemsorganisasjoner jobber med de bevegelige kulturminnene knyttet til den norske samferdselshistorien. Det finnes hundrevis av frivillige miljøer landet rundt som istandsetter og drifter historiske kjøretøy, skip og fartøy, rutebiler, veteranfly, historisk togmateriell, jernbaner osv. Man kan på mange måter hevde at det er frivilligheten som i hovedsak bidrar til å holde den bevegelige kulturarven og samferdselshistorien levende. De landsdekkende organisasjonene som jobber med bevegelige kulturminner har ca. 100 000 medlemmer. Bortsett fra Norsk forening for fartøyvern (som sorterer under klima- og miljødepartementets portefølje) er det ingen av disse organisasjonene som mottar noen form for statlig driftsstøtte. Det finnes ingen egen post eller ordninger på Samferdselsdepartementets budsjett hvor disse organisasjonene hører hjemme. Vi mener at Samferdselsdepartementet har et stort ansvar for å ivareta og levendegjøre sektorens kulturminner, og i tråd med Hurdalsplattformens lovnad om å gi grunnstøtte til nasjonale kulturvernorganisasjoner så bør dette på plass i budsjettet.

Post 76 under Jernbanedirektoratet er foreslått økt med 1,4 millioner kroner. Denne økningen skal dekke Norsk Jernbaneklubb og Norsk Jernbanearvs leieutgifter for parkering av historisk togmateriell til Bane Nor. Vi er glade for at denne utgiften nå dekkes av det offentlige, som dermed støtter frivillighetens omfattende arbeid på feltet. Dette er også en helt nødvendig støtte da Norsk Jernbaneklubb tidligere i år signaliserte at de var i ferd med å gå konkurs som følge av de høye leieutgiftene til Bane Nor.

Det betyr da at resten av post 76 – Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren ikke styrkes på neste års budsjett, men derimot svekkes da denne posten ikke er prisjustert.

Jernbanedirektoratet har i år utarbeidet en rapport om den prekære situasjonen rundt historisk togmateriell. De skriver at «historisk togmateriell har et omfattende vedlikeholdsetterslep og dårligere rammevilkår for vern enn andre sammenliknbare kulturminner». Denne rapporten gir gode faglige råd og kommer med en tydelig anbefaling om å styrke post 76 med 10 millioner kroner. Vi støtter denne vurderingen og ber om at **post 76 økes med 10 millioner kroner** på neste års budsjett.

Vår felles kulturarv knyttet til historisk togmateriell er på blodrødt farenivå. Det trengs midler til vedlikehold, hensetting, magasinering, teknisk vedlikehold og innstilling av ERTMS-utstyr på de

historiske lokomotivene som kjører på det nasjonale jernbanenettet. Pr. i dag kan ikke disse lokomotivene kjøres før etter innføringen av signalsystemet ERTMS. Det betyr at vi nå står i stor fare for å miste mye kompetanse, engasjement og frivillighet. De frivillige ønsker ikke å jobbe med historisk togmateriell dersom objektene ikke kan kjøres. Det å holde denne kulturarven levende er den store drivkraften i de frivillige miljøene. Frivilligheten knyttet til den norske jernbanearven er derfor i akutt fare for å kveles slik situasjonen er nå. Dette har vi advart om i flere år, men nå er den negative utviklingen gått så langt at frivilligheten er på nedadgående kurve. Og dette skjer ironisk og tragisk nok i Frivillighetens år 2022.

I rapporten fra Jernbanedirektoratet har de tatt hensyn til dette aspektet og foreslår at Norsk Jernbaneklubb må tildeles en **årlig driftsstøtte på kr. 900 000**. Dette vil kunne bidra til å ivareta kompetansen, kunnskapen og dugnadsånden frem til de historiske lokomotivene har fått innfaset ERTMS, og å bremse den negative utviklingen av det frivillige engasjementet. Dette bør på plass allerede på neste års budsjett for å begrense et stort frafall i frivilligheten.

Det haster virkelig nå med å få på plass disse tiltakene, hvis ikke så vil vi snart være noe så sjeldent som en europeisk nasjon uten veterantog på det nasjonale jernbanenettet. Det mener vi at Norge, et land hvor jernbanen har hatt en så avgjørende rolle for landets historie, ikke kan være bekjent med.

Jørn Holme

Styreleder, Kulturvernforbundet

Toril Skjetne

Generalsekretær, Kulturvernforbundet